

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 32. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Ne teden dni, temveč vse leto naj traja naša

Nenehna skrb za mater in otroka

Vsako leto posvečamo poseben teden naši družini, predvsem pa materi in otroku. V organizaciji te lepe akcije so si naši okrajni in krajevni organizatorji pridobili že kar dobre izkušnje, ki jih iz leta v leto s pridom izpopolnjujejo. Letos bomo imeli Teden matere in otroka od 1. do 7. junija.

Na področju vzgoje in zaštite družine smo dosegli v zadnjih letih v naši domovini pomembne uspehe. Od predšolskih ustanov, šol, pionirske organizacije, Zvez prijateljev mladine, pa vse do ljudsko-prosvetnega dela, tiska, radia, filma, dela številnih organizacij in društev, povsod je čutili resnično skrb za usodo naše mladine, za zaščito žene-matere in za zavarovanje pravic družine. Povezava med šolo in družino, vzgoja predšolskega otroka (vrtec, igrišča itd.), izvenšolska zaposlitev, socialna zaščita in fizikalna dejavnost šolske mladine (v zavetisti, pionirskih organizacijah, taborjenjih, izletih itd.), skrb za šolske kuhinje in pod., skrb za zdravstveno zaščito družine, zaščito nosečnic, skrb za obisk materinskih posvetovalnic, ustanavljanje materinskih domov in izboljšanje razmer v že obstoječih domovih itd. — vse to dokazuje, da gresta tako socialna zakonodaja, kakor vseljudska skrb za zaščito matere in otroka čedalje bolj v globino.

Ob vsakem Tednu matere in otroka pa stopajo pred nas še bolj živo vsa neresena vprašanja, ki so v tesni zvezi prav z življenjem družine, matere in otroka. Priznati moramo z grenkimi občutki, da n. pr. vprašanje alkoholizma, naše narodne nesreče, doslej sploh še nismo jasno in pošteno načeli. In prav to zlo razjeda naše družine, prinaša žalost in solze v

mladost otrok, rahlja družinske vezi in utira pot mnogovrstnim zablodam. Proti točenju alkohola mladoletnikom naše občine niso kaj prida pokrenile. O zaščiti nezakonske matere, stanovalniškim vprašanjem, porabi otroških dokladov, o potepanju otrok, slabem vplivu filma in pod. — o vsem tem bo treba še

razmerju, zastarelo gledanje na ženo-delavko itd. — vse to ni nič tako redkega tudi na Dolenjskem! Zaščita družin padlih borcev in žrtev fašističnega terorja je bila prav v naših okrajih ponovno predmet ostre kritike s strani Glavnega odbora Zveze borcev in vse naše javnosti! Teden matere in otroka

tistih žena in otrok, ki so v narodnoosvobodilni vojni izgubili svoje rednike in sami žrtvovali vse za svobodo. Nič manj važna niso vprašanja s področja zdravstvene zaščite družine tako v mestih kot na deželi. Pregled nosečnosti, propaganda za obisk posvetovalnic, zdravstveno-prosvetno

in se razpravljati, predvsem pa ukrepati, da se ponekod zelo slabe razmere izboljšajo in stvari postavijo na pravo mesto. Odpusti socialno ogroženih mater in nosečnic žena iz služb, zapostavljanje žene v delovnem

nikakor ni stvar n. pr. samo organizacije AFZ, kakor nekateri naivno mislijo! Ne! Na nas vseh je velika odgovornost pred zgodovino in družbo, da nenehno skrbimo za usodo ogroženih družin, predvsem pa vseh

delo, skrb za zdravstvene domove, tečaji o higieni žene in zaščiti dojenčka, redni zdravstveni pregledi in ugotavljanje zdravstvenega stanja naše mladine — vse to kliče po delavcih in zahteva rešitve. Nalog je veliko.

Vprašanje rejništva, organizacija mreže obiskovalk, pomoč družinam, katerih svoji služijo kadrovske roke, skrb za civilne invalide, vprašanje stipendij in podpor pri šolanju socialno potrebne in ogrožene mladine itd. — vse to zahteva, da se ob Tednu matere in otroka zamilijo vse naše politične organizacije, organi ljudske oblasti, Zveze borcev, Rdeči križ, Zveze prijateljev mladine, žene same, zdravstveni kader itd., kaj vse je treba še ukreniti, da bo zaščita matere in otroka v resnici življenjska in učinkovita, vsestranska in globoka, socialistično iskrena!

Praznik pomladi pod Trško goro

Nad 700 otrok iz Novega mesta in Smihela je zadnjo soboto priredilo v organizaciji Društva prijateljev mladine izlet v gozdiček pod Trško goro. Spremljali so jih učitelji osnovnih šol iz mesta in Smihela ter profesorji gimnazije, navzoč pa je bil tudi skoraj celoten odbor društva, ki je s sobotnim Praznikom pomladi znova potrdilo upravičenost svojega obstoja in

živahno dejavnost sekcije za prireditve.

To je bil živ-žav na lepi jasi sredi gozda! V kotlih ob robu gozda se je kadilo iz dobre obare, ki so jo pripravljale članice društva z nekaterimi ženami iz mesta, na travniku pa so pod vodstvom profesorjev in učiteljske otroke zbijali žogo, se šli smred dvema ognjemak, nastopal s mišnimi skupinami ter tekmovali v tem in onem. Za vsakogar je bilo nekaj! Tovarši iz JLA so pripeljali na kamionu pitno vodo. Otroke so pred za-

četkom tekmovalj pozdravili predsednik društva prof. Tone Trdan, za njim pa zastopniki množičnih organizacij in JLA. Novomeški pionirji so povabili na svoj praznik tudi pionirje učence osnovne šole na Trški gori, ki so se pomešali medni in veselo pomagali pri igrah.

Po izdatnem in okusnem kosilu so se v taborišču nadaljevala, pesem in harmonika pa sta dvigala dobro voljo. Novomeška in Smihelski pionirski odred so dobili vsak po eno veliko sliko maršala Tita iz Dolenjskih Toplic, pionirji Trške gore pa knjice. Otroke je pozdravil v imenu OLO ljudski poslanec Avgust Jazbinšek, nato pa se je veselo rajanje v sprošeni zabavi nadaljevalo do odhoda.

V imenu pionirjev in zadovoljnih staršev iskrena hvala vsem, ki so bodisi s prevozi, s posojajo inventarja in z osebnim udeležbo pripomogli k lepi prireditvi!

Vsako leto bodo odslej novomeški in okoliški pionirji praznovali rojstni dan našega velikega učitelja in prijatelja otrok, maršala Tita, z izletom in Praznikom pomladi — tak je sklep, ki ga lahko uresničijo naše pionirske organizacije in društva prijateljev mladine v vseh naših okrajih!

Teden matere in otroka v Metliki

Kakor vsako leto tako se bo tudi letos Metlika oddolžila Tednu matere in otroka. Ze v soboto 31. maja bo dopoldne mladinski fizikalni nastop, zvečer istega dne pa telovadna akademija z mladinsko igro. V naslednjih dneh bodo za domače in okoliške šole predvajali filma »Kekec« in »Pomlad v Beli krajini«. Zagotovljena so tudi eno zdravstveno in dve vzgojni predavanja, obenem pa bo mladina organizirala obisk partizanskih sirot. Njeni član, in pionirji bodo igrali na 15 deskah šahovsko simultanko z drugokategornikom

tov. Valenčičem. Dijaki tukajšnje gimnazije bodo v tem tednu s telovadno akademijo in igro gostovali v Podzemlju, narediti nameravajo skupen izlet, obenem pa jih bodo v Metliki obiskali njihovi tovariši iz sosednje Hrvatske. V tem tednu bo nastopila tudi metliška mladinska godba na pihala, za zaključek pa bo gostoval s folklornimi plesi in veselim točkami Ansambel narodnih plesov iz Maribora. Tako bo Metlika z vrsto prireditvev lepo poudarila vzvišen pomen Teda matere in otroka.

S Socialistično zvezo delovnih ljudi k napredku Bele krajine

Razširjena seja okrajnega odbora SZDL v Črnomlju je dne 21. maja pokazala veliko zanimanje članov SZDL za gospodarski razvoj Bele krajine. Po izčrpnem poročilu predsednika tov. Martina Zuglja o nalogah in dejavnosti Socialistične zveze, katere je obravnaval in nazkazal tudi IV. kongres, se je razvila izredno živa diskusija o številnih problemih. Medvojnorevolucionarna zavest belokranjskega človeka prihaja vedno bolj na gospodarsko področje, čeprav ima ta še nekoliko preveč lokalni značaj. Zelja po gospodarskem in kulturnem dvigu ter splošni preobrazbi je vedno večja. Navzlic splošna gospodarska zaostalost, ki je posledica dolgotrajnega zapostavljanja Bele krajine, se polagoma razvijajo osnove bodočega gospodarskega razvoja in napredka. Ako-

razširjena seja okrajnega odbora SZDL v Črnomlju je dne 21. maja pokazala veliko zanimanje članov SZDL za gospodarski razvoj Bele krajine. Po izčrpnem poročilu predsednika tov. Martina Zuglja o nalogah in dejavnosti Socialistične zveze, katere je obravnaval in nazkazal tudi IV. kongres, se je razvila izredno živa diskusija o številnih problemih. Medvojnorevolucionarna zavest belokranjskega človeka prihaja vedno bolj na gospodarsko področje, čeprav ima ta še nekoliko preveč lokalni značaj. Zelja po gospodarskem in kulturnem dvigu ter splošni preobrazbi je vedno večja. Navzlic splošna gospodarska zaostalost, ki je posledica dolgotrajnega zapostavljanja Bele krajine, se polagoma razvijajo osnove bodočega gospodarskega razvoja in napredka. Ako-

ravno so posledice prejšnjega zapostavljanja še močno vidne, in tudi globoke rane zadnje vojne še niso zaceljene, so bili v gradnji prvih industrijskih objektov doseženi začetni uspehi. Priznati pa je treba, da je tudi administrativni socializem pustil kvarne posledice, ker je vsaj začasno zavril iniciativo ljudskih množic in povzročil nekaj zastoj. K temu je pripomoglo še občutno pomanjkanje samostojnega strokovnega kadra, ki se v trenutku prehoda na lastno samoupravljanje ni znašel.

Socialistična zveza delovnega ljudstva Bele krajine prehaja v zadnjem času na široko gospodarsko ofenzivo s težnjo za čimprejšnjo gospodarsko osamosvojitvijo. Izhod vidi v razvoju industrije take stroke, za katero ima surovinsko osnovo in druge pogoje. Poleg naravnih sredstev v Črnomlju in Metliki, je potrebno razvijati manjše obrate tudi na podeželju, pri tem pa gledati na Belo krajino kot zaokroženo gospodarsko celoto. Večina udeležencev se je pri-trajevalo izjavljanju Florijana Jaketiča, ki je podal gospodarsko analizo Vinice, ki očitno v tem pogledu zaostaja za drugim krajem. Prav to, da so začeli o tem vsaj razpravljati, že kaže napredek, ker bo iz spoznanja gotovo vzklila pobuda za dvig gospodarstva.

Dokaj široke socialne podpore po vojni so bile sicer potrebne, so pa po drugi strani negativno vplivale na ljudi, ker so jih uspavale ter ohromile v njih vero v lastne sile. Poleg tega ustvarjajo razne elementarne nezdore pogoje za raznovrstne spekulacije, kot so se pojavile letos na primer z lesom in plačevanjem davkov. Tako že sedaj prihajajo posamezniki s predlogi, da je treba takoj zbrati davke, ker je slaba uničila vse vinograde, kar je tudi res vsaj za nekatere predele. Kakovostno so pri tem spekulativne želje posameznikov kaže primer, da je neki vinogradnik pr-javil, da je imel lanj od svojega vinograda le 25.000 din dohodka, letošnja slana pa mu je »v istem

vinogradu napravila škodo za 250.000 din!

Na seji so razpravljali tudi o problemu šmarince, ki zavzema dokaj velike površine vinogradov in se še vedno širi. Bili so mnenja, da naj bi o tem pod-vzel potrebne ukrepe okrajni ljudski odbor. Za pospeševanje kmetijstva je treba šolski pouk že v osnovnih šolah prilagoditi tem ciljem.

Sedaj, ko se je začela živahna gradbeno dejavnost, se opazja, da primanjkuje delovne sile. Čeprav je veliko ljudi, ki so brez zaslužka, se vendar ne vključijo v delo, dasi so pogoji za to ugodni. Vse to kaže, kako pretirano je tisanje posameznikov, posebno nekaterih malih kmetov, pri katerih je želja po socialnih podporah mnogo večja od želje po lastnem zaslužku. Socialistična zveza mora videti tudi take primere in jih s pravi- vlinim političnim delom odpravljati.

Iz poteka seje je izšel enoten sklep, da mora Socialistična zveza delovnega ljudstva še bolj kot do sedaj postati pobudnik in mobilizator ljudskih moči za napredek. Okrepitev splošnih kmetijskih združenj, sodelovanje z ljudskimi odbori in množičnimi organizacijami, borba za konstitucijo za pravo ljudsko demokracijo in odločeni boj proti vsem nasprotnikom, ki izkorišča našo demokracijo za svoje razgradno delo, vse to je polje dela SZDL. Odborniki in delegati, ki so se udeležili seje, bodo prave gotovo koristne predloge, smernice in sklepe prenesli na občinske in vaskle odbore in o vsem tem razpravljali tudi na občnih zborih z vsemi člani. Vse to je v vaskle, občinske in okrajni odbor bodo končane do dne 15. junija.

Janez Vitkovič.

Mirna slavi 6. junija občinski praznik

Občinski ljudski odbor je na predlog občinskega odbora Zveze borcev sklenil, da proglasi 6. junij za praznik občine Mirna. Ta dan je za zgodovino naše občine zelo pomemben. Murenčani, ki so se že od vsega početka množično stnili okrog OF, so že zgodaj spomladi leta 1942 okrepili partizanske vrste z junaki fanti. Le-ti so 6. junija 1942 izvedli prvo večjo sovražno akcijo, ko so z Radvanice, grič-ka nad mirensko postajo, napadli poln vlak fašistov, ki so seveda jadno odkurili. Naslednje dni so mirenski frontovci, noč za nočjo rusili progo po mirenski dolini in tako pokazali

fašističnim črnosrajčnikom, da nimajo tu kaj iskati.

Na 6. junij pa vežejo naše občane tudi težki spomini. Toda vse žrtve in grozodejstva, ki so jih junaki prestali, niso odvrnili zavednih in svobodoljubnih Mirenčanov s prave poti. Mirna je ostala trdno partizanska do zmagovitega konca.

Ob našem praznovanju so bomo spominjali torej slavni in težki dni iz časov NOV. — Dopoldne bomo prisostvovali kulturnemu programu, ki ga pripravljajo TD, KUD, LMS in šolska mladina, popoldne pa bomo veselo preživeli na zabavi, ki jo pripravlja Zveza borcev.

Pogled na Mirno

Pozdravi Dolenjske tovarišu Titu

Protekli teden je krenila na pot tudi štafeta iz Črnomlja. Sekretar OK ZKS tov. Martin Zugelj je v pozdravnih besedah izročil prvemu štafetniku čestitke in pozdrave belokranjskih delovnih ljudi za maršala Tita. Okrajni štafeti so se priključile še štiri stranske štate, skupno pa je v Beli krajini sodelovalo nad 70 tekačev.

V Kočevje je prispela štafeta šteti dan ob 18. uri. V mestu so

dine, pripadnikov JLA in prebivalcev bližnje okolice je navdušeno pozdravilo štafeto. Na okrašenih tribuni so jo sprejeli predstavniki Okrajnega komiteja ZKS, OLO, LO MO, JLA, Mestnega komiteja ZKS in SZDL ter okrajnega odbora Partizana. — Nosilci štate so predstavniki na častni tribuni izročali štafete police s Triglava, pozdrave JLA, iz Trsta, Koroške itd. Hkrati so nosilci

nadaljevala pot proti Krškemu polju in Zagrebu.

V soboto zvečer je simfončni orkester Doma JLA v Novem mestu priredil v čast rojstnega dneva maršala Tita koncert pod jarkirko kapetana Tomaža Zajca in znova izprčil visoko kvaliteto svojega dela, v nedeljo zvečer pa je bila ob navzočnosti predstavnikov ljudske oblasti, organizacij, delovnih kolektivov in prebivalstva v Domu ljudske prosvete slavnostna akademija.

Štafeta zapušta novomeški Glavni trg

predčili ob sprejemu štafete miting, ki se ga je udeležilo lepo število meščanov. Belokranjska štata iz kočevskega štata sta nato nadaljevali pot v Ljubljano, 20. maja ob 12.35 pa so nosilci republiške štate pritekli na novomeški Glavni trg. Večstotna glava množica meščanov, mla-

stafet novomeškega okraja izročali pozdrave in tople želje za tovariša Tita. Štate so pozdravili predstavniki JLA in sekretar MK Miha Počrvina ter poslali z njimi dragemu maršalu tople čestitke in obljube nemajnega zaupanja ljudstva Dolenjske. Takoj nato je štafeta

Maršal Tito boter desetemu otroku dninarja Lovra Kotarja

Pred dnevi so na Catežu doživeli prijetno presenečenje, ki je še bolj poglobilo ljubezen in pripadnost naših delovnih ljudi našemu najvišjemu predstavniku, ljubljensmu maršalu Titu.

Na Trebanjskem vrhu pod Catežem živi siromašen dninar Lovren Kotar, ki z delom svojih rok preživlja številno družino. Kotarjev Lovren je bil med vojno pogumen aktivist, ki se ni bal nevarnosti niti doma- čih izdajalcev. — Pred nedavnim se je Kotarjev rodil sin, deseti po številu. Srečni oče je naprosil maršala Tita za botra in nestrpno čakal odgovora v upanju in strahu — pravzaprav sam zavzet nad seboj in svojo enostojno.

Pred dnevi je prejel odgovor, ki je po obliki in vsebini ganil ljudi, ki poznajo Kotarjev težak položaj, nepopisno pa je osrečil vso družino. Poleg ljubeznivega pisma je Kotarjeva družina prejela lepo denarno darilo in zavitek z bogato vsebino, s katero ne bo opremljen samo novorojenček, temveč tudi mati in drugi otroci.

Prijetno presenečenje na Trebanjskem vrhu in skrb tovariša Tita za delovnega človeka sta povzročila, da je priljubljenost maršala ponovno zaslovela in zajela še širši krog src — če je to sploh še mogoče bolj, kakor je bilo že doslej. Maršal Tito je v srcih naših ljudi v pravem pomegu besede.

M. M.

Nadvse lepa proslava občinskega praznika v Dolenjskih Toplicah

S prvim praznovanjem občinskega praznika občine Dol. Toplice v nedeljo 24. maja so prebivalci topliške občine ponovno potrdili, da so pri njih svetle tradicije narodnoosvobodilne vojne žive in globoke. Vse udeležence in goste iz drugih občin in krajev so prijetno presenetili z veliko udeležbo, izredno pestrim in bogatim kulturnim sporedom ter s pravo partizansko toplino.

Lepo okrašene Dol. Toplice so ta dan sprejele nad 1000 gostov

— domačinov in sosednih krajev, med katerimi so bili tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS, narodni heroj tov. Jože Borštnar, predsednik okrajnega ljudskega odbora Novo mesto tov. Viktor Zupančič, nekdanji sekretar rajonskega odbora Dol. Toplice tov. Avgust Jazbinšek-Iko in vrsta zastopnikov množičnih organizacij ter delovnih kolektivov.

Pester in obširen spored proslave je obsegal m.mohod organizacij, društev in zadrugnikov cele občine, nastop in tekmovalna fizikalna in kulturna skupin, ki so ta dan zaključile celotedske kulturno prosvetne in druge prireditve. V slavnostnih govorih sta predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Franc Sobar in predsednik občinskega odbora ZB tov. Ivan Virant nadvse živo prikazala borbo, sodelovanje ter žrtve prebivalcev občine Dol. Toplice v času NOV. Za res lepo pripravljeno in izvedeno prireditve so Topličanom čestitali tudi sekretar OK ZKS tov. Jože Borštnar, predsednik OLO tov. Viktor Zupančič in tov. Avgust Jazbinšek-Iko.

MOŠKI PEVSKI ZBOR LJUBLJANSKIH TISKARJEV »GRAFIKA«

priredi v soboto dne 6. junija ob 20. uri koncert v Domu ljudske prosvete v Dolenjskih Toplicah, v nedeljo 7. junija ob 15. uri pa v Zadrugnem domu v Straži.

Vabimo vse ljubitelje lepe pesmi!

